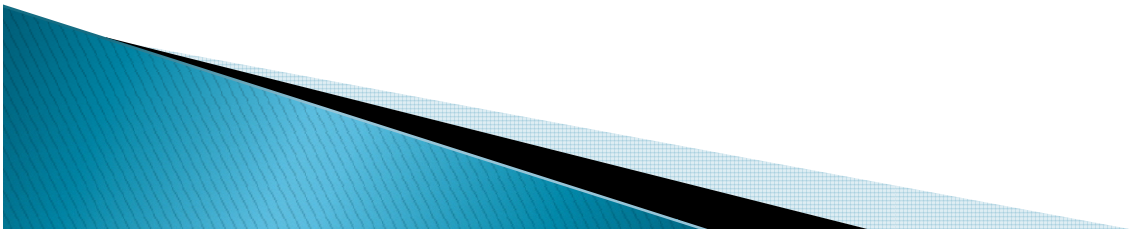

YARATICI ŞEHİRLER: GELECEKTE İZMİR ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

UĞUR YÜCE

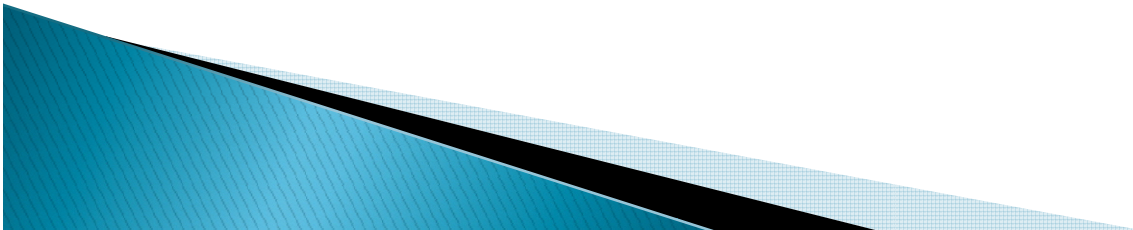
8 OCAK 2010

İZMİR

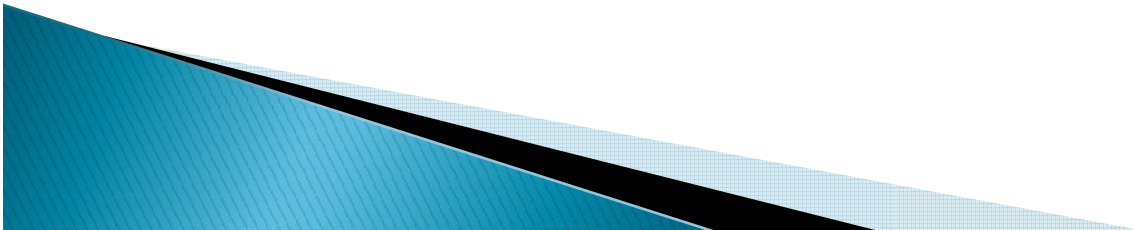
İÇERİK

- ▶ Kalkınma Paradigmasında Değişim
- ▶ Yeni Ekonomi
- ▶ Yaratıcılık ve Şehirler
- ▶ Akıllı Şehirler
- ▶ Günümüzde İzmir
- ▶ Gelecekte İzmir

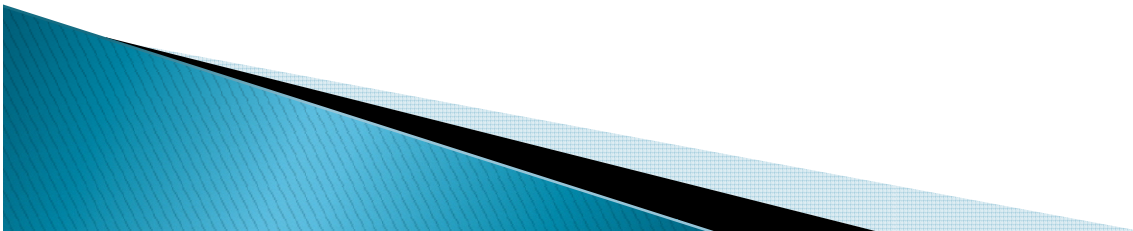
Kalkınma Paradigmasında Değişim

- ▶ 1980 öncesinde uygulanan ithal ikameci büyüme politikaları, bölgeler arası gelişmişlik farklılıklarının kaldırılmasına yönelik dengeli ekonomik kalkınma anlayışına dayanmıştır.
- ▶ Bu dönemde geri kalmış bölgelere yönelik çeşitli yardımlarla gelişmişlik farklılıkları ortadan kaldırılmaya çalışılmış ve bu süreç merkezi yönetim tarafından yürütülmüştür.
- ▶ Ancak geleneksel bölgesel politikalar, gelişmişlik farklılıklarını ortadan kaldırma konusunda beklenen sonuçları sağlayamamıştır.

Kalkınma Paradigmasında Değişim

- ▶ Geleneksel politikaların; bölge ekonomileri pasifleştirdiği, girişimciliği baskıladığı, ekonomik yatırımı sahaya çekmesine rağmen yatırımın nitelik ve derinliğini artırmadığı yönündeki eleştiriler, bölgesel politikalarda yeni bir paradigma arayışına yol açmıştır.
- ▶ Nitekim, 1980 sonrası küresel ekonomi döneminin dinamikleriyle uyumlu, içsel büyüme kuramına dayalı ve rekabet gücünü arttırmaya odaklanan yeni bir paradigma büyüme stratejilerine yön vermiştir.

Kalkınma Paradigmasında Değişim

- ▶ Bu yeni paradigmanın temel politikaları;
 - İstikrarlı ve sürdürülebilir büyüme politikası
 - Küresel piyasalarda sürekli ve önemli bir yer sağlayacak olan, yeniliklere dayalı sürdürülebilir rekabet politikası
 - Bölgeler arası gelişmişlik farklılıklarının azaltılmasına yönelik bölgesel gelişme politikası

olarak belirlenmiştir.

Kalkınma Paradigmasında Değişim

- ▶ Bu politikaların öncelik alanları ise şu şekildedir:
 - Bölgelerin içsel potansiyellerinin harekete geçirilmesi
 - Yerel kaynakların verimli kullanımı yolu ile rekabet gücü kapasitelerinin artırılması
 - Sürdürülebilir gelişmenin sağlanması
 - Bölgesel gelişme politika uygulamalarının ve uygulama araçlarının birbirleri ile uyumlaştırılması
 - Çok düzeyli ve aktörlü etkin bir koordinasyon yapısının sağlanması
 - Yerel ve merkezi düzeyde kurumsal kapasitenin artırılması ve insan kaynaklarının geliştirilmesi
 - Uygulamalara yönelik etkin bir izleme ve değerlendirme mekanizmasının oluşturulması

Yeni Ekonomi

- ▶ Son 20 yıldır ekonominin kurallarını, yapısını ve fonksiyonlarını değiştiren nicel ve nitel gelişmeleri kapsayan ve tüm iktisadi faaliyetlere bilginin entegre edilmesini ifade eden “yeni ekonomi” kavramı kullanılmaktadır.
- ▶ Bilişim teknolojileri günümüz dünya ekonomisinin bilgi temelli olmasını sağlamıştır. Bilgiye dayalı ekonomide firmaların klasik üretim faktörlerinin yanı sıra en önemli kaynağı, bilgi ve beşeri sermayedir. Firmaların başarısı, yenilik yapmalarına ve ürünlerinde bilgi yoğunluğunu arttırmalarına bağlıdır.
- ▶ Geçtiğimiz yüzyılda hakim olan sanayi ekonomisinde otomotiv anahtar sektör iken, bilgi toplumunda tüm sektörlerin refah yaratmasına giden yolu oluşturan bilgisayar, iletişim ve eğlence sanayileri temel sektör haline gelmiştir. Bu sanayiler, tüm sanat etkinliklerini, bilimsel araştırmaları, eğitimi ve işletmeleri dönüştürmektedir.

Yeni Ekonomi

- ▶ Yüksek teknolojik gelişmeler ve dünya piyasasının globalleşmesi ile ekonomik ihtiyaçların değişmesi ve bu ortamda düşünme ve faaliyette bulunma ihtiyacının zorunlu olduğu bir ekonomik düzenlemeyi gerektirmiştir. İnsanların iş yapma, çalışma, eğlenme, yaşama ve düşünme yöntemleri değişmekte ve bu yeni sektörler üretim-tüketim faaliyetlerine ilişkin değerler üzerinde büyük bir etki yapmaktadır.
- ▶ Bölgesel düzeyde beşeri sermaye kapasitesinin rolünün giderek daha önemli hale gelmesine neden olan tüm bu gelişmeler, bölgesel kalkınmada “teknoloji-yetenek-tolerans” olarak tanımlanan yaratıcı süreçlerin organize edilmesine kilit bir rol vermektedir.

Yaratıcılık ve Şehirler

- ▶ Büyümenin öncü gücü olarak kabul edilen “yaratıcı insan”lar, yüksek nitelikte eğitim almışlardır ve belirli bir bölgede kümelenirler. İnsanların kolayca ve hızla mobilize oldukları günümüz dünyasında bu yaratıcı kesim neden bazı şehirleri seçiyor?
- ▶ Günümüzde yüksek katma değer üretmenin neredeyse tek yolu haline gelen ve kıt bir kaynak olan yaratıcılık, en önemli üretim faktörüdür. Çünkü artık küresel rekabette toplumsal gelişmenin motorunu yaratıcılık oluşturmaktadır. Yaratıcılık, sanayi yatırımlarından bile daha önemli bir hale gelmesi sonucunda şirketlerin birinci önceliği yaratıcı insanları kendilerine çekebilmek olmuştur.

Yaratıcılık ve Şehirler

- ▶ En yaratıcı fikri bulan ve bunu satabilen şirketler sıra dışı başarı elde etmektedirler. Facebook, you tube, i-tunes ya da hybrid arabalar yaratıcılığın ticarîleşmiş örnekleridir.
- ▶ Tüm gelişmiş ekonomiler, “yaratıcı sermaye” diye tarif ettikleri bu “zamanın ötesini hayal edebilecek” insanları kendilerine çekmek için uğraşmaktadırlar.
- ▶ Yaratıcı sermaye; bilim adamları, mühendisler, mimarlar, tasarımcılar, yazarlar, sanatçılar, müzisyenler, şairler, reklâmıcılar, film yönetmenleri, bilgisayar programcıları, modacılarıdan oluşmaktadır.
- ▶ İçinde farklılıkları barındıran, farklılıklara karşı hoşgörülü toplumlar, kentler ve ülkeler yaratıcı sermayenin yaşamak istediği yerler; çünkü yaratıcı sınıf kendisini sınırlamayan, özgür ortamları tercih ediyor.

Yaratıcılık ve Şehirler

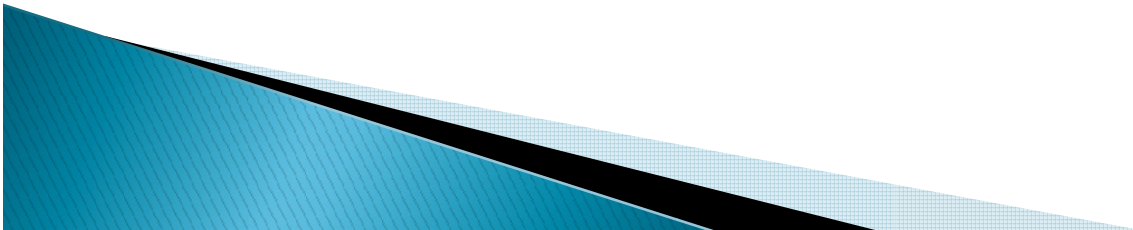
- ▶ Farklılıklar yaratıcılığı besliyor, “enerjiyi ve dinamizmi” yükseltiyor. Yaratıcı insanlar bugün, dünyada istedikleri kentte yaşamayı ve diledikleri şirkette çalışmayı seçebilecek özgürlüğe sahipler.
- ▶ Ekonomik gelişim ise hoşgörüsü yüksek, çeşitlilik içeren ve yeni fikirlere gelişme iklimi sunan yerlerde hayat buluyor.
- ▶ Bu nedenle dünyada sürekli yeni “cazibe merkezleri ” oluşuyor. Birçok kent, yaratıcı bir iklim oluşturmak için programlar ve projeler geliştiriyor. Dünyanın büyük metropolleri en ‘yaratıcı kent’ yarışında mücadele ediyor.
- ▶ 20. yüzyılın kentlerini plânlama politikaları şekilliyordu; 21. yüzyılın şehirleri ise yaratıcılığı cezbedecek çözümler etrafında şekilleniyor.

Yaratıcılık ve Şehirler

- ▶ Bugün birçok kent, kendisini sıçratacak, kentsel yenilenme projeleri gerçekleştiriyor. Stockholm'den Amsterdam'a; Berlin'den Londra'ya; kent yönetimleri küresel yarışta kentlerinin bir cazibe merkezi olması için yaratıcılığı teşvik edecek düzenlemeler yapıyor.
- ▶ Fikirler virüs gibi bulaşıcı olduğu için, yetenekli insanların bir arada bulunduğu bölgelerde yaratıcılık ekonomik değere dönüşüyor.
- ▶ Önümüzdeki dönemde teknoloji, yetenek ve hoşgörüyü bir arada buluşturan ülkelerin, kentlerin ekonomik büyüme açısından daha da avantajlı konuma geçecekleri çok açık.

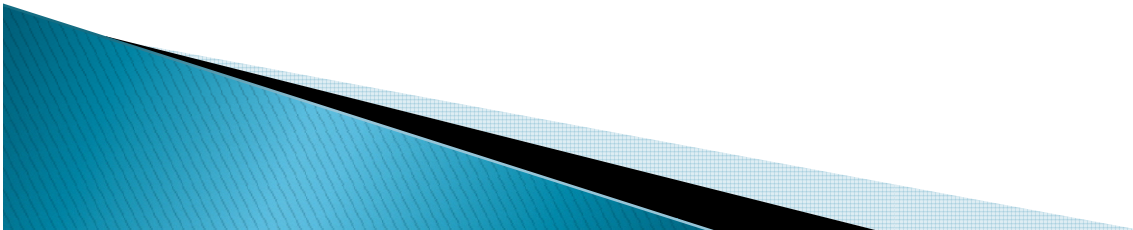
Yaratıcılık ve Şehirler

- ▶ Küresel rekabetin anahtar unsuru artık yaratıcı sınıfı cezbedebilmektir.
- ▶ Toplum bilimcilerin öngörülerine göre, geleceğin yıldız ekonomileri küresel üretim merkezi haline gelen Çin ya da Hindistan olmayacak, aksine yaratıcı yetenekleri dünyanın her tarafından kendine çekebilen akıllı ülkeler/bölgeler/şehirler olacaktır.

Akıllı Şehir

- ▶ Yerel performans günümüzde sadece şehrin donanımsal altyapısına (fiziki sermaye) dayanmamakta aynı zamanda, gitgide artan oranda, sosyal altyapı (entelektüel ve sosyal sermaye) ve bilgi iletişiminin kalitesi ve erişilebilirliğine dayanmaktadır.
- ▶ Akıllı şehirler 6 temel açıdan veya boyuttan tanımlanabilirler. Bunlar; akıllı bir ekonomi, akıllı hareketlilik, akıllı bir çevre, akıllı insanlar, akıllı yaşam, akıllı yönetiştir.

Akıllı Şehrin Boyutları

Akıllı Ekonomi (Rekabetçilik)	Akıllı Mobilite (Taşıma ve BİT)	Akıllı Çevre (Doğal Kaynaklar)
-Yenilik Ruhu -Girişimcilik -Ekonomik İmaj&marka -Üretkenlik -İşgücü Piyasasının esnekliği -Uluslar arası Dahiliyet -Bicimlenme Yeteneği	-Yerel erişilebilirlik -Uluslar arası ve ulusal erişilebilirlik -BİT altyapısının ulaşılabilirliği -Sürdürülebilir, yenilikçi ve güvenli taşıma sistemleri	-Doğal koşulların çekiciliği -Kirlilik -Çevresel koruma -Sürdürülebilir kaynak yönetimi

Akıllı Şehrin Boyutları

Akıllı İnsanlar (Sosyal ve Beşeri Sermaye)	Akıllı Yaşam (Yaşamın Kalitesi)	Akıllı Yönetişim (Katılım)
-Kalifikasyon düzeyi -Yaşam boyu öğrenmeye sempati -Sosyal ve etnik çoğulculuk -Esneklik -Yaraticılık -Kozmopolitanlık ve Açıkfikirlilik -Kamu yaşamına katılım	-Kültürel tesisler -Bireysel güvenlik -Yapılaşma kalitesi -Eğitim tesisleri -Turistik çekicilik -Sosyal uyum	-Karar vermeye katılım -Kamusal ve sosyal hizmetler -Şeffaf yönetim -Politik stratejiler ve perspektifler

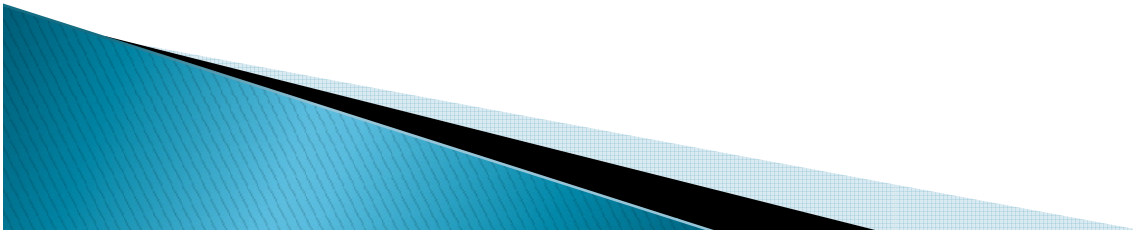
Günümüzde İzmir

- ▶ İzmir, İstanbul ile birlikte, Türkiye’de hizmetler sektörünün en yoğun faaliyet gösterdiği bölgedir
- ▶ Öne çıkan hizmet sektörleri:
 - Mali Aracı Kuruluş Faaliyetleri
 - Sağlık
 - Ulaştırma, Depolama ve Haberleşme
 - Toptan ve Parakende Ticaret
 - Eğitim
 - İnşaat
 - Gayrimenkul, Kiralama ve İş faaliyetleri
 - Oteller ve Lokantalar

Günümüzde İzmir

- ▶ Öne çıkan imalat sanayi sektörleri *:
 - Gıda ürünleri ve içecek imalatı (low-tech)
 - Tekstil ürünleri imalatı (low-tech)
 - Tütün ürünleri imalatı (low-tech)
 - Bitkisel üretim (low-tech)

* İmalat sanayinin teknoloji temeline dayalı sınıflaması Ar&Ge yoğunluğuna bağlı olarak yapılmaktadır. Buna göre toplam brüt üretim değeri içinde Ar&Ge harcamalarının payı %5'den fazla olan sektörler yüksek teknoloji, %1.5–5 arasında olan sektörler yüksek-orta teknoloji, %0.7–1.5 arasında olan sektörler orta-düşük teknoloji, %0.7'den olan sektörler ise düşük teknoloji grubu içinde sınıflandırılmaktadır.

Günümüzde İzmir

- ▶ OECD tarafından belirlenen 78 metropol bölgeler içinde kişi başına GSYİH ve işgücü verimliliği açısından en alt sıralarda yer almaktadır.
- ▶ Nüfus artış hızı ve net göç oranı çok yüksektir.
- ▶ Düşük teknolojiли sanayiler faaliyet göstermektedir,
- ▶ Bölgedeki yüksek öğretim kurumlarından mezun olan yüksek kaliteli işgücü, sanayideki düşük teknolojiye dayalı uzmanlaşma nedeniyle iş bulmada güçlük çekmekte veya niteliklerine uygun çalışma koşullarında iş bulamamaktadır.
- ▶ Bu durum yüksek kaliteli işgücünün bölge dışına göç etmesine neden olmaktadır.

Günümüzde İzmir

- ▶ Buna karşılık iç göç olarak, düşük kaliteli uzmanlaşmamış işgücü bölgeye gelmektedir. Bu yöndeki göç hareketi İzmir’de,
 - Yaratıcı sınıfın (creative class) gelişmesini,
 - Yenilikçilik kapasitesinin artmasını,
 - İleri ve ileri/orta teknoloji (high-tech&high/medium tech) içeren iç ve dış yatırımların bölgeye gelmesini engellemektedir.

OYSA İZMİR..

- ▶ 5000 yıllık bir tarihsel, kültürel mirasa sahiptir.
- ▶ Geçmişte olduğu gibi son 20 yıl içinde de “ilklerin şehri olma” özelliğini korumaktadır. (İlk kalkınma ajansı, ilk teknopark, ilk teknoloji enstitüsü, ilk rüzgar santrali gibi..)
- ▶ Türkiye’nin en büyük ikinci ticaret merkezi olmasını sağlayan uluslar arası iş kültürü vardır.
- ▶ 7 üniversitesi ile girişimci ve proaktif bir işgücü yetişmektedir.
- ▶ 18 endüstri bölgesi, 2 serbest bölge ve 4 ticaret limanı ile güçlü bir sanayi alt yapısına sahiptir.
- ▶ İyi bir iklimi vardır ve bundan dolayı geniş bir yerleşim mekanı bulunmaktadır.

Gelecekte İzmir

- ▶ Yaratıcılığın yeniliğe, üretime ve gelişmeye dönüştüğü şehir olarak İzmir...
- ▶ Ağ sisteminden güç alan, araştırma ve deneylerle beslenen, yeni ortamlar yaratarak hareket eden, yenilikçi ekonomiler üreten, geleceği düşünerek yenilik araştırmaları yapan ve yaratıcı endüstrinin dinamik fenomenlerinin merkezi olarak İzmir..
- ▶ Tarihsel mirası, çok kültürlü vizyonu ve entegrasyon kapasitesi ile yeni toplumsallaşma ve iletişim modellerine örnek olarak İzmir...
- ▶ En yenilikçi yaratım formlarından, yaratıcı fikirlere, yeni ürünler ile yeni ekonomileri oluşturan fenomenlere kadar yer veren bir şehir olarak İzmir...
- ▶ Sanatçıların, araştırma merkezlerinin, yaratıcı çalışmalarda bulunanların, üniversitelerin, işletmelerin beraberce kolektif olarak yaşadıkları bir bağlantı noktası olarak İzmir...

Son söz..

- İzmir'in vizyonu:

“Zengin doğal, tarihi, kültürel ve insan kaynaklarını koruyan ve sürdürülebilir kılan, yenilik ve teknoloji ile bütünleştiren, rekabet gücüne sahip, bölge içi ve bölgelerarası gelişmişlik farkını azaltmış, yaşam kalitesi yüksek bir dünya kenti olmaktır”

